

glasvlakken om, door uitgekende belichtings-schema's de glaspartijen ook al eens als spiegel of als 'one-way-mirror' te gebruiken. Hun act werd een spel met het gebouw in de meest elementaire betekenis van het woord spel. Door hun activiteit werd het gebouw losgeweekt uit zijn vastgeroeste gebruiken en voorstellingen om een onvermoed instrument te worden in een spel van verschuivende betekenissen over binnen en buiten, opaak en transparant. Niet door iets toe te voegen aan wat voorhanden was, maar door het voorhandene te negeren in zijn evidente gebruiksmogelijkheden en te exploreren op al zijn zintuiglijke mogelijkheden, hoe pover die op het eerste gezicht ook mochten lijken. Merkwaaardig genoeg waren zij zo, bijna op hetzelfde ogenblik als Dan Graham, op terloopse wijze voorlopers van de glas-rage die het architectuurbedrijf op dit ogenblik tekent. Het grote verschil met het courante gebruik van gebouwen in theatervoorstellingen is dat deze ingrepen hyperspecifiek waren: er was gewoon geen tweede theaterzaal in Vlaanderen, en wellicht ook Nederland, die deze manipulaties toeliet. Ze vormden gewoon een extra, in situ bedachte betekenislaag voor het theatrale werk die de voorstellingen onvergetelijk maakte.

Het zegt iets over de sensibiliteit van een theatermaker die zichzelf niet wil herhalen, maar steeds op nieuwe wijzen wil blijven spelen met de elementen van een voorstelling, ook de ruimte dus. Dat bleek nog eens toen het gezelschap in 1998-99 weer te gast was in 't Stuc in Leuven, deze keer in de Zuilenzaal aan de Naamsestraat. Dit oud chemielabo heeft, net als de zaal op de campus, grote ramen aan beide lange zijden, maar is van veel oudere datum. De muren zijn zwaar, de draagstructuur van fijne gietijzeren kolommen is nadrukkelijk aanwezig, ook al zijn de tectonische geledingen van het gebouw onder een dikke laag witte verf weggeschilderd en wordt het plafond ontsierd door zware verluchtungskokers. Vrijwel onaangeroerd is echter de eiken parketvloer van de zaal, door het vele gebruik sterk verweerd en met vele vlekken sporen van eertijds gemorste chemische agentia. Je gaat er gewoonlijk achteloos aan voorbij, maar voor de gelegenheid had Lamers een klein vierkant van dit parket volledig opgeschoond en terug opgeboend. Je zag nog steeds hoe oud het wel was, maar de vloer herwon iets van zijn oude luister. Het spel als middel om het meest troosteloze een nieuwe glans te geven. Die aandacht voor de concrete aspecten van de ruimte en de zorgvuldige voorbereiding van de speelplek zelf, vormden het onderwerp van Lamers' inleidende praatje, waarbij hij boeken ter hand nam die hij op een oude ingebouwde kast uit-



Ave Nue - Steve Paxton (Kaaitheater 1985) / Frans Pans

gestald had. Hij had, alweer, de ruimte naar zijn hand gezet. Op een andere manier dan in de zaal aan de Van Evenstraat, maar met een gelijkaardig effect. Met een zelfde oog voor de zintuiglijke aspecten van een ruimte en de manier waarop die ingezet kunnen worden om het eigen spel te versterken. In dit geval: door een bijzondere toewijding aan het concrete moment en de concrete plaats tastbaar en zichtbaar te maken, en in een beweging de kwaliteiten van de ruimte zelf te onderstrepen.

Als theater en architectuur elkaar kunnen bevruchten buiten de gebaande en overgeleverde paden van de bestaande theatergebouwen, of buiten de hype van de locatieprojecten, dan lijkt het mij wel te zijn op de wijze die door Paxton en Lamers aangegeven werd. Architectuur is in deze verhouding een sluimerend reservoir van zintuiglijke en ruimtelijke middelen, die erop wachten om ontdekt te worden. Ze kunnen dan, net zoals het acteren zelf, ingezet worden als een middel om het abstracte schema dat een tekst of een regie bij aanvang is, werkelijkheid en slagkracht te geven, om er een

beeld van te maken dat voor zichzelf spreekt en niet iets anders illustreert. Als een theatermaker die weerstand van een bestaande omgeving niet wil verdisconteren in zijn spel is er geen reden om buiten de bestaande black box te treden. Is er misschien zelfs geen sprake meer van spel, hier en nu.